

Special Needs: What Halachah expects from the Jewish community

R' Mordechai Torczyner – torczyner@torontotorah.com

Society's obligation toward every member: Economic

1. Vayyikra 19:13

לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר

You shall not cheat your neighbor, and you shall not steal; you shall not keep an employee's salary with you until morning.

2. Talmud, Ketuvot 67b

ת"ר יתום שבא לישא שוכרין לו בית ומציעין לו מטה וכל כלי תשמישו ואחר כך משיאין לו אשה שנאמר די מחסורו אשר יחסר לו... אמרו עליו על הלל הזקן שלקה לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו ורץ לפניו שלשה מילין

Our sages taught: If an orphan comes to get married, we rent a house for him, we arrange a bed and all necessary implements, and we pay for him to get married, as it is written (Deuteronomy 15), "[Give him] whatever he is lacking, which is lacking to him."... It is said of Hillel the Elder that he purchased a horse for a pauper whose parents had been wealthy, and he hired a servant to run in front of the horse. Once Hillel could not find a servant, and so he ran in front of the pauper for 3 *mil*, himself.

Society's obligation toward every member: Social

3. Vayyikra 25:17

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ד' אלקיכם:

And one may not pain his friend, and you shall fear your Gd, for I am HaShem, your Gd.

4. Vayyikra 19:16

לא תלך רכיל בעמך לא תעמד על דם רעך אני ד':

You shall not go as a peddler among your nation, and you shall not stand by the blood of your neighbor; I am Gd.

Society's obligation toward every member: Judaism

5. Vayyikra 19:14

לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלקיך אני ד'

You shall not curse the deaf, and you shall not put a stumbling block before the blind; you shall have awe of Gd, I am Gd.

6. Talmud, Shabbat 121a

קטן אוכל נבלות, בית דין מצווין עליו להפרישו

If a minor is eating non-kosher food, the court is required to keep him from doing this.

7. Talmud, Shevuot 39a

כל ישראל ערבים זה בזה

All Jews are responsible for each other

8. Talmud, Nedarim 37a

ואותי צוה ד' בעת ההיא ללמד אתכם וכתוב ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ד' מה אני בחנם אף אתם נמי בחנם [Moshe said:] 'Gd instructed me, at that time, to teach you,' and, 'See, I have taught you statutes and laws, as Gd instructed me.' Just as I taught for free, so you should teach for free.

9. Talmud, Bava Batra 21a

אמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכח תורה מישראל שבתחלה מי שיש לו אב מלמדו תורה מי שאין לו אב לא היה למד תורה... התקינו שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים... ועדיין מי שיש לו אב היה מעלו ומלמדו מי שאין לו אב לא היה עולה ולמד התקינו שיהו מושיבין בכל פלך ופלך ומכניסין אותן כבן ט"ז כבן י"ז ומי שהיה רבו כועס עליו מבעיט בו ויצא עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסין אותן כבן שש כבן שבע

Rav Yehudah said, citing Rav: Remember that man, named Yehoshua ben Gamla, for the good. If not for him, Torah would have been forgotten from Israel! Initially, one who had a father would learn Torah from him, and one who did not have a father would not learn Torah... They then enacted a system of public teachers in Jerusalem... Still, only those with fathers would be brought to learn, and those who did not have fathers would not go and learn. They then enacted that, in each region, the people would establish teachers.

They would bring in the students at the age of 16 or 17, and then if the teacher got upset at the student the student would simply lash out and leave. Yehoshua ben Gamla enacted that they should have teachers in every land and in every city, and bring in the students at age 6 or 7.

10. Rabbi Moshe Feinstein, Igrot Moshe 4:29

ואף שלא מצינו בגמ' שגם למלמד אחד לכ"ה ילדים שחייבו בהתשלומין גם את מי שאין לו בן... אפשר שכל אחד מהאבות ישלם בעצמו כפי שפסק בעצמו עם המלמד, וכשהיה האחד עני הוצרך בעצמו לחזור על הפתחים לשלם. מ"מ מלשון "מושיבין", משמע שהוא גם "משלמין", דסתמא המושיבין הם המשלמים מאחר דלא נתפרש. וגם כיוון שתקנת יהושע בן גמלא איתה כדי שכל ילדי ישראל ילמדו, לא רק מי שיש לו אב, היה דואג גם על בני עניים וגם על אלו שהאב לא ירצה לשלם. וגם הא ודאי כשהושיבו בכל פלך ופלך שאף מי שאין לו אב היה הבן בעצמו הולך, היו פרנסי וגבאי העיר מתחייבין... א"כ ודאי שגם המושיבין דתקנת יהושע בן גמלא, משמעו שהיו פרנסי וגבאי העיר מתחייבין לשלם והם יגבו מן האבות, או לכה"פ היו מקבלין על עצמן בדין ערבות. שא"כ פשוט שלבני עניים שילמו מקופת צדקה של העיר או מקופה מיוחד לזה.

We don't find it stated explicitly in the Talmud that a childless person would be required to support a school... Perhaps each of the parents would pay, on his own, whatever he had arranged with the teacher. A needy person would collect at people's doors in order to be able to pay. However, the Talmud's language sounds like those who established the school would pay as a community. Further, the enactment of Yehoshua ben Gamla was intended to enable every Jewish child to learn, and not only those with parents; Yehoshua ben Gamla was also concerned for the children of the poor and for those whose parents would not pay. Further, when they established schools in each area they certainly included those children who did not have parents, and the leaders and Tzedakah-collectors would pay... If so, it is obvious that money was collected via the general community chest, or from a special fund, to pay for the education of impoverished children.

Society's obligation toward people with special needs: Economic and Social

11. Talmud, Gittin 59b

Taking an item which a *cheresh*, *shoteh* or minor discovered constitutes theft, because of the need to keep the peace. Rabbi Yosi said: Such an act would be actual theft.

Society's obligation toward people with special needs: Judaism

12. Rabbi Moshe Feinstein, Igrot Moshe Yoreh Deah 4:29

ובשוטה גמור הא בארתי כבר בה"ב דאו"ח סימן פ"ח שמדינא אין לאסור למוסרו למוסד (אינסטיטושן) של המדינה. אבל למעשה אין לעשות אלא כשא"א להם בשום אופן לטפל בה ולהחזיקה בבית אביה, כעובדא דשם, וגם ליכא אחרים שירצו לטפל בה.

Regarding one who is entirely incompetent, I have explained that by law one may institutionalize him, but in practice one ought not do this unless there is no other way to care for her and keep her in her father's house, and there is no one else to care for her.

13. Rabbi Samson Raphael Hirsh to Mishlei 22:6

Guide, train, dedicate whatever will benefit him in the way of talents and capabilities for the life which lies before him.

14. Rabbi Moshe Feinstein, Igrot Moshe Yoreh Deah 4:29

והנה שודאי חייבים במצוות כשהביאו שערות והם בני י"ג ובנות י"ב ויש חיוב על האבות ללמדם מה שאפשר להם מקטנותם בזמן ששייך שיבינו לפי כוחם. ולא בבני שש שמחוייבין להתחיל עם סתם ילדים, אלא בזמן שמכיר כל אחד על בנו שכבר שייך ללמוד איתו הוא הזמן ללמדו - ק"ש בע"פ עד שידע פרשה ראשונה, ותמונת האותיות וקריאתן, וללמדו שיש בורא עולם ובורא כל הדברים שאוכל ושותה וכדומה, וגם שיש דברים אסורין לאכול, ושיום השבת אסור לאמו לבשל, ושצריך לשמוע קידוש, וכדומה מה ששייך שידע. וכמובן שלא ביום אחד שייך שילמדהו, אלא לאט לאט. וכשיוכל לקרא בסידור, אף בדוחק, ק"ש וש"מ"ע יתחיל ללמדו חומש... ולענין כשבאים בביהכ"נ, ודאי צריכים הציבור לקבלם בסבר פנים יפות, אף את מי שאין להם דעת ללמוד עמהם. וגם לראות שיענו אמן וקדושה לומר עמהם בין בשביל עצמן - שיקיימו מה שאפשר, וגם ההליכה לביהכ"נ בעצמה הוא מצווה וישקו את ספר התורה - ובין בשביל כבוד האבות.

Certainly, they are obligated in mitzvot once they reach physical maturity, at the age of 12 or 13, and there is an obligation upon their parents to teach them whatever is possible from the time they are still minors. This is not at the age of six, as it is obligatory for other children, but rather at the time when each parent sees that his child may learn with him. That is the time to teach him Shma, until he knows the first paragraph, and the form of the Hebrew letters and the way to read them, and to teach him that there is a Creator who creates the entities he eats and drinks, etc, and to teach him that there are prohibited foods, and that one may not cook on Shabbat, and that one must listen to kiddush, and similar things he may understand. Of course, this does not happen in a single day; it is done little by little. Once he can read Shma and the Amidah in a prayer book, even with difficulty, then one should begin to teach him Bible...

When they come to the synagogue, the congregation must greet them pleasantly, even when they cannot learn with the community. They must see to it that such children answer "Amen" and Kedushah, saying it with them so that they will do what they can, and so as to honor their parents. This has value for the children themselves as they fulfill whatever they can, as even walking to synagogue is a mitzvah, and they can kiss the Torah scroll.

Communal funds for Special Needs education

15. Rabbi Moshe Feinstein, Igrot Moshe Yoreh Deah 4:29

אין להביא מזה ראייה שגם יתחייבו מקופה של צדקה לשלם למלמד לילדים שצריך להם שלשה וארבעה מלמדים לכ"ה ילדים, דאולי לא רצו חכמים להטריח הצבור יותר מזה. עכ"פ יהיה חיוב על שאר אינשי לשלם עבור חינוך ילדים אלה לפי הערך דמלמד אחד לכ"ה ילדים. וגם מסתבר דלא שייך לחלק, ואיכא חיוב ליתן ממעות צדקה גם על כל הוצאה מיוחדת מה שצריכים, מאחר שחזינן שצריך ליתן מצדקה גם על לימוד התורה. אך לענין קדימה למי שאין לו הרבה, יש לו להקדים תחילה לאלו שלומדים עם סתם תלמידים שיכולין לידע כל התורה בכמותה ובאיכותה ועמקותה, ואח"כ ליתן לאלו שלומדים עם תלמידים כאלו.

Don't prove [from Bava Batra 21a] that there is a communal obligation [for special education] to pay, out of the community chest, for a school in which three or four teachers are required for a class of 25 students. Perhaps the sages did not want to burden the community in this manner. At the least, though, the community would certainly be obligated to pay for these children's education just as they would pay for other education.

It would also be logical to say we should not distinguish between other children and these children, and there should be an obligation to use communal tzedakah for any special need, since we know there is a mitzvah to use tzedakah for Torah study.